

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na skupni naslov letno 24 Din; na posamezni naslov letno 30 Din. V inozemstvo: letno 65 Din. Z M. listom letno 100 Din.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo i odprava v Kranju. Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Cena oglasov: po dogovoru. Oglase sprejema samo tiskarna Tisk. društva v Kranju.

Misli.

„Sédmi dén je pa Bog počivao“ čtémó v svétom Pismi. Túdi mi — po Njegovej zapovídi — svetímó sédmí dén, požívlemó od telovne trájave i lačnoj dúši hráno dávlemó. Poleg hráne v cérkvi (svéta meša s poslušánjom bože reči, i s svétim prečiščánjom, ka je glávno) rabi dnjes dén katolíčan na svojem mesti ešče več hráne za svoje dúševno življenje. To dodatno hráno nam núdi posebno katolíčanski tisk, povdárjam katolíčanski, ár dnjesdén svet preplávla tisk, ki se za vero ne briga, ki právi, ka je to zadeva vsakšega posamičnoga, kak či bi najvékša pitanja človekova: »odked, kama« bila najmènje vredna. Ja, zdigávle glavo cilo takši tisk, ki se popunoma zavedno bori proti veri, proti Bogi. Kém bole pa zmetávelejo bože, tém bole se katolíčáni moramo za to boriti. Ne kak či bi se bojali, ka istina ovači ne zmága, vej tá je večna, liki záto, ka se zavolo slaboga tiska takša vnožina dúš pogúbi.

Kak žmetno de pred Sodcomi odgovárjao tisti, ki zná, kak bi lejko pomágao svojemi bližnjemi pa si li nešče pritrgnoti niti nikelko cigaretlinov ali pár litrov vina; včasí njemi pa ešče toga ne trbelo žrtvovati, ka bi ovači zmogao tak nisko naročnino. Liki ponávlam: či bi si túdi morao pritrgnoti, ár znajmo, ka si nasprotniki strašno dosta pritrgnejo i ka brezi trpljenja nindri nejde, brez dela, ki ga ništerni, ne, vnogi, tak strašno vsikdar i poyvádí — na vústnicaj nosijo. Borba je človekovo življenje na tom sveti i zmaga samo tisti, ki de stanoviten do konca.

Pa de što pravo: „Vej pa či jes ne naročim, to záto ne nikaj takšega, vej drúgi naročijo!“ — Z istov pravícov bi se vsakši lejko tak zgovárjao i či bi dosledno tomi túdi ravnao, samí sklepajte!

Mi se radi právdamo. Kelko pejnez nam to „vó“ zgoni“ pa je včasí vse vkúper kakša smešna malenkost. Da

se tomi odpomore, dobite v prilogi „Novin“, v „Pomoči“, brezpláčno tánače, kak náj boukše včinite, ka ne de trpela lúbezen. Pa od zadrúžništva, ki edino zmore gospodársko rešiti naš národ.

Mi nemamo vremena dosta čteti. Vsakdenéšnji posli nas preveč teršijo. »Novine« záto v nájkračišoj formi vse povejo, ka se váznoga zgodi v našoj krájini samoj, v našoj držávi i po celom sveti.

Gda v celih držávaj rúšijo fundamente krščanskoga življenja, te nam „Novine“ — v uvodnih článkaj — pišejo od nerazdrúžnosti zákona, o blagoslovi decé i kakše pitanje pač tjedej prinesé.

Či je što betežen ali ovači nemore v cérkev, nájde v „Novinaj“ nedelski evangeliom i krátko razlágó. Pa túdi drúgim tá rázlága ne bi škodila, či bi si jo prešteli i po njoj živeli, vej je nazádnje — bojmo odkriti — prvo pitanje veré, pitanje našega odnosa do Boga. Či je tú ne vrédi, te túdi indri nemre biti vej pa prvo pitanje i odgovor v katekizmi ja ešče znamo, sámó se tak malo primerno tomi ravnamo, záto nas pa Bog bije, ka bi se povrnoli.

Pa túdi na drúga pitanja, sploj vsa, odgovarjajo »Novine« stoga — edino pravilnoga — vidika, šteromi gde je Bog središče.

Ešče eden rázlog! »Novine« pišejo v reči národa Slovenske krajine, národa, ki je edini ostanek panonskih Slovincov. Kak je naše narečje — znan rávno záto — tak bogato blágoglásno — to čútijo posebno tisti, ki neso iz toga krája i vživlejo nad tem — pa vučeni lúdje! Mi pa? Ráj mo tiho! No, pa to náj razmi tisti, što more —!

Obsojamo!

Preminoče tjedne je začno izhajati v Soboti list „Novi čas“. Okoli Božiča se je izhajanje lista stavilo, zdaj pa je začno „Novi čas“ znova izhajati. Prej so odstopili bivši sotrudniki

bogoslovci, ar je list začno v novom dúhi pisati. Kakši je té dúh, šteri izhaja iz 6. številke „Novega časa.“? Prej za kmeta i delavca piše — pa ne pove nikaj drúgoga na to gledoč kak naše „Novine“: priporoča izobrazbo, žele zboljšanja žmetnoga stanja itd. Pa to je ne vse! „Novi čas“ naravnóč *dreaga katolíčansko cerkev, norčúje se iz toga, da slovenski kmetje molijo za“ preganjane brate v Mehiki, isto posmehávanje se skrivle v spisi „Iz pekla ni rešitve“!*

„Novi čas“ ne zida prišestnosti našega národa na verskom fundamenti, — celo žali naše versko čútenje! Za toga volo ga vsi katolíčáni odločno obsojamo, pozivamo vse, da toga lista ne naročajo in podpirajo! Prosimo naše dúhovnike, naj lúdem razložijo, za kaj ide!

Čúdjemo se, da je dovoljeno tiskati spise, ki žalijo v našoj državi pripoznano katolíčansko vero! To si odločno prepovemo túdi od naših visokošolcev!

Lúdstvo pa naj sodi takšo mladino po njenom deli!

Naročnikom Marijinoga Lista!

Naročnikom Marijinoga lista naznam veseli glas: *Vsi, ki mate M. List na skupen naslov, dobite z M. Listom túdi Novine i to za polovično ceno, najmre za 12 Din na leto.* Mesca januara, gda prido M. Listi, dobite ž njimi že túdi Novine. Tak v teh težkih časaj Vam prihranimo 12 Din. Ali to dobroto smo vam mogoči samo tak skazati, ka vsi brez izjeme sprejmete Novine. Mora si vsaki naročnik M. Lista poiskati naročnika za Novine, če sam oboje ne bi mogo obdržati. Pa kak ne bi mogo? *Za 24 Din dobi Novine, M. List i kalendar.* Ta ugodnost se ne tiče naročnikov, ki imajo na svoj naslov naročen M. List. Od teh drúgoč. *Širitele opomnim, naj mi včasí javijo število naročnikov za M. List, ka bomo znali vrediti naslo-*

ve. Ta ugodnost je mogoča samo te, če bomo meli kak dozdej do 6000 naročnikov.

Klekl Jožef,
urednik M. Lista.

Slovenska krajina.

Prvo posvečenje. Subdiakonata sta dobila 6. januara našiva bogoslovca č. g. Halas Daniel iz Črenovec pa Varga Jožef iz Bogojine. Molimo za njiva!

Boreča. Občina Boreča je poslala potom agrarne in gospodarsko podporne zadruge v Črenovcih sledečo zahtevo na višjo oblast: 1. „Cena živine naj je pri nas ista, kak prek Müre; 2. vsi mesarje naj dobijo izvozno dovoljenje v Austrijo, ka na te način nastane konkurenca med mesari i cena živine se zviša.“

Bogojina. Kotrige agrarne in gospodarske podp. zadruge so javile vodstvu zadruge v Črenovce, ka ščejo odpreti podružnico. Hvalevredno je to početje, naj je vodi samo lübezen, ka se žrtvüjejo dragevole za svoje bližnje.

Vadarci. Občina Vadarci je poslala agr. in gosp. podp. zadrugi v Črenovce sledečo spomenico za višjo oblast: Naj se dovoli vsem našim mesarskim trgovcem brez polaganje kaucije dovoljenje za izvoz živine, kak je bilo do 1. 1930, gda je bila dovoljena konkurenca i nišče ne mogo zaslužiti pri kili 3—4 Din. Kak se to dnesden čüje; 2. Ar se cene industrijskomi i monopolskomi blagi den za dnevom povekšava kmetijskim pridel-

kom se pa znižava neobhodno potrebno je, da pride kmeti izdatna pomoč posebno s povišanjem cene pri živini i lastnih pridelkov, ovak kmet ne more zadostiti svojim obveznostim.“

Petanjci. Občina Petanjci je poslala na agr. in gosp. podporno zadrugo v Črenovcih sledečo pritožbo za višjo oblast: „Gospodarska, posebno pa penezna stiska nam preti, da na jezere kmečkih posestev pride na boben. Neobhodno potrebno je, da se da izvozna pravica vsem mesarom i nastane konkurenca i tak zviša cena živine.“

Kramarovci. 30. decembra m. 1. so najšli na Bruchmanovih štalah obešenoga mladeniča, Gomboc Friderika 24 let staroga doma iz Kramarovec. Svojo mladost je preživo izven svoje domače hiže. Bio je mesar in taki se je tudi zdaj stem bavo. Klao je živino i meso tržo, a goveda je ne plačao. Duga je dosta inapravo, plačati pa ne mogeo, ar je penezze zalumpao. Kaštigao se je sam. — Kak upлива slaba družba! Cerkveni sprevod se je mu odpovedao.

Osebna vest. Č. g. Holsedl Anton, doma iz Füksinec, je šo svoje bogoslovne včenje nadalavat v Nemčijo v München. Mladomi, delavnomi, gospodi želemo dosta božega blagoslova.

Sv. Jurij. Jurjanska cerkev je dobila nove jaslice. Jaslice lepo kinčajo novo cerkev.

Gibanje ljudstva pri sv. Juriji. V preminočem leti se je narodilo 76 mož. 58 žensk; skupno 134; umrlo 37 mož., 28 žensk; skupno 65. Več

rojstev 69. Župnija šteje 4640 duš.

Sestanek posojilnic Slov. Krajine. Dne 29. dec. so se sestali zastopniki naših posojilnic, štere so včlanjeno pri zadružnoj zvezi i pri zvezi slovenskih zadrug. Zbralo se je do 60 zastopnikov. Prvi je razložo g. Koder Franc, odvetnik z M. Sobote, načrt zakona, štteri bi mogo biti v parlamenti zglasan od razdužitvi kmeta. Dao je izjavo, da v toj formi, kak je predložen pred skupščino, nikdar ne bo zakon ali ga pa sploh nikak nede. Zatem je g. Klekl Jožef, predsednik posojilnice v Črenovcih držao govor i dokazao, da je obrestna mera previsika i za vloge i za posojila, pa ka se oboje mora znižati. Zatem se je razvila debata. K reči se je oglasilo več gospodov, med temi Dr. Klar iz D. Lendave, Antauer iz Tišine, Vezer z Martjanec, Berényi z Dobrovnika, Berden z Pečarovec itd. Splošne debate se je udeležo tudi g. Lipič, ravniteo Prekmurske banke, ki je povdarjao, da morajo vsi zavodi meti ednoisto obrestno mero pri vlogaj. Tozadevno je stavo predlog g. Koder. Nazadnje je stavo Klekl Jožef tri predloge, ki so bile ednoglasno sprejeti: 1. Naj državna oblast določi ednoisto obrestno mero za celo državo, penezne zavode i privatnike, šttere se morajo vsi držati pod najostrejšimi kaštigami. 2. Naj državna oblast določi, ka se dozdejšnji dugovje odplačüjejo v deseti letaj, ta odplačila po odbitki stroškov naj dobijo vlagatelje kak izplačilo svojih vlog. 3. Naj se obresti znižajo pri vseh posojilnicaj ednako, za vloge 4%—5%, za

Stanko Jug, cand. phil:

Slovenska zemla.

Vsakšemi človeki je gotovo zapüsto dom i domača hiža v srci tak globoko vtisnjeni pečat, da ga nemre izbrisati nikaj na sveti. Če je človek ešče tak daleč od doma, je ne stvari, šttera bi mogla izločiti iz človeškoga spomina misli na dom. Ja, tujina ešče celo povekša i olepša vse, ka priklepa človeka na košček sveta okoli domače hiže. Pa ne samo rojstni dom, liki ves rojstni kraj z vsov okolicov, vsa rodbina, prijateli i znanci iz domovine majo v spomini i življenji vsakšega človeka lepi i dostojen prostorček. Vsa njegova domovina, to je zemla, na štteroj živejo lüdje, štteri gučijo isti jezik, čütijo ob veselih i žalostnih dogodkaj isto, mislijo v glavnom ednako i so med sebov povezani s čüstvom lübezni: ta domovina žive i mora živeti v srci vsakšega njenoga sina. Lübezen do domovine mora biti vsakšemi najsvetejše čüstvo. I ravno nam Slovencom se očlta, i dostakrat po pravici, da smo v tom pogledi premalo zavedni. Kelko smo pri tom sami krivi, ne bomo

sodili, liki gotovo je, da je že čas, da vsi takši i podobni očitki zgübijo svojo podlago. Vsi Slovenci moramo občütiti, da smo edna ednota. Tomi nameni je tudi določeni te članek i naslednji, štteri bodo gučali o slovenskoj zemli, o njenoj legi i položaji, o njenoj površinskoj oblikovitosti, o gospodarstvu i podobnom. Ščejo, da naše ljudstvo spozna ne samo svojo najožjo domovino, liki da ide ešče dale i se seznanj z zemlov, gde prebiva ves slovenski narod. Zakaj samo te, če bo spoznao vsakši izmed nas svojo domovino, jo bode mogeo ves zlübiti i ji ostali zvesti.

Pričüjoči članek bode sicer opisovao Slovenijo raztrgano, po posameznih delaj, liki s tem nikak nešče povdarjati dozdejšnje neenotnosti, liki je to samo zavolo priličnosti, da se stvar poenostavi. Fundamentalno načelo pri toj razdelitvi so zgodovinski pogledi i ne telko zemlepisni — geografski. Vendar je za članek nevažno, ar njegov namen je, v kem širše dele našega naroda zanesti znanje o slovenskoj zemli.

* *

Slovenija, to je ozemle, na štterom živijo Slovenci strnjeno, je dozdej ešče ne obstajala kak edna enota. V Austro-vogrskoj monarhiji so bili Slovenci razdeljeni v posamične dežele, šttere so med sebov skoro ne mele nikšega stika. Gda smo se po svetovnoj bojni zedinili s Srbi i Hrvati v edno državo, je ostalo skupno živečega izven naših državnih mej skoro edna tretina slovenskega naroda. Tak žive dnes v mejah Jugoslavije okoli 1 milijon i 120.000 Slovencev, medtem gda nas je vseh Slovencev na sveti približno 1 mil. i 850.000.

Vidimo teda, da smo ešče daleč od našega ideala, da bodemo najmre vsi Slovenci združeni v ednoj ednoti, ar nas ešče dnes ločijo državne meje na šttiri dele. Tak je dnes v Italiji približno 400.000 Slovencev, v Austriji 100.000, na Madžarskom pa 6000. Od slovenskega ozemla je v Jugoslaviji samo nekaj prek 16.000 km², kelko meri dnes Dravska banovina. Ta predstavljajo dnes zedinjenje vseh Slovencev v Jugoslaviji i so zato njene meje proti Savskoj banovini zednim slovenske narodnostne meje proti Hrvatom. (Dalje).

posojilo 7% i naj zadržna zveza ravnotak zniža pri sebi i da znižati pri vseh zavodaj, šteri so pri njej včlanjeni „Pomoč“ prinese govor g. Klekla.

V kanto je smekno. V Črensovcih se je te dni zgodilo. Nekak je nagedno jaboka v nekoj kleti. Večer v temi je prišo pred klet z dugim batom, šteri je meo cvek na konci. Bat porine skoz okno v tisti kraj, gde so bile jaboke, poleg jabok pa prazne kante. Smekno je z cele moči i smekno je ne jaboko, nego prazno kanto. Ta je zbrečala, gospodara na pazko postavila, tata pa pregnala.

Na znanje tistim, ki ste naročili papir. Tisti, ki so naročili papir, naj se javijo pri širitelaj. Tem ga je poslala fabrika. Dobite tri velike štiri-stranske pole i tri kuverte za eden dinar. Papir je fini beli. To se tiče samo naročnikov Novin.

Vsem naročnikom Novin, našim staršem i vsem znanim i rodi želemo blagosloveno novo leto. Srce Jezušovo smiluj se, da te v novem leti prehvalimo z manjšimi grehi i z vekšov lübeznostjov. *Hedjed Katarina i Krmpač Aga* iz Francije. — Ravnotak žele *Lovenjak Franc* iz Rogoševca: „Vsepovsod naj Kristuš z nami hodi, v rajski dvor naj nas z Marijov vodi.“

Odgovor lističi „Nurskoj krajini“, ki eše izhaja v blatnoj Soboti i njemi je lekaj dugi čas po Novinaj! Komaj zdaj smo te, listič, dobili v roke i vidimo, da se obregüješ na nas 18. dec. št. 42. Povemo ti, da je banska uprava v Ljubljani, zato nemre viditi sobočkoga blata. Če bi „prednjejšim“ Sobočancom bilo za čast občine, bi tak čista tiho lejko naprosili „banovino“ (to je upravna enota!) „Novine“ so toti zavolo „blata“ zapüstile Soboto — ali one zagovarjajo žele svojih čtevcev, ki so pač ne vsi slepi, z avti pa se tudi ne vozijo! Lepši je naš „sneg“ — kak Vaše „blato“!

Drügi odgovor lističi! Gda je „Murske krajine“ eše ne bilo, so Novine vodile borbo za našo gimnazijo.

Zdaj si pa vüpa nas kriviti, da je ne popuna. Pa celo laže listič: „V vsaki številki se Novine ogrevajo za našo gimnazijo...“ To je prosta laž! Dobite ledrno petko, če dokažete, da v vsakoj številki! Pa vidimo, da vam je ne prav, če se „ogrevamo!“

Slovenska zemla. Pod tem naslovom prinašamo članek, za šterim pridejo natančnejši popisi Slovenije s slikami. Pazljivo čtite té spise, posebno mladina, ki njoj prav pride pri šolskom včenjéj.

Sóбота. V božičnoj številki smo pisali, da je v sobočkoj bolnici razpisano mesto zdravnika „kirurga, ki bi opravlaio operacije itd.“ Primarij bolnice g. dr. Brandieu nam je poslao

dugo pojasnilo, ki smo ga pa ne dužni celoga objaviti, ar smo nikaj ne lagali. Samo razložili smo reč „kirurg. Da ne bi što mogoče mislo, da se zdaj operacije ne opravljajo, jako radi objavimo, da sta lse od 1. oktobra do 26. decembra izvršili 52 operaciji.

Noršinci. Ne bi mislili, da je naš „akademik“ zmožen takšega barbarstva, kakše je napravo na silvestrov večer. Kak navadno so tudi letos odili naši dečki pozdravlat novo leto. Seveda tudi on s svojov bandov. V sovraštvu svoje nerodnosti i nikelko tudi v alkoholnom stanji je napadno poštene dečke z latami i kamenjom prav po barbarsko, tak da se eše zdaj pozna na leseni plotaj. — Namesto, da bi nam pokazao sad šolanja, širi med nami same neslane reči, štere so njemi gotovo v nečast.

Vesele božične svetke i blaženo novo leto žele vsem Prek. Slovencem pa svojoj ženi, deteti, oči, materi, bratom, sestram i vsoj rodbini: John Hodnik, Cleveland, Ohio.

Beltinci. Pet akademikov je obdržalo pri nas sestanek, na šterom so razpravlali, kak bi vrejüvali i širili „Novi čas“. Podpornik „Novoga časa“ je bio, tak se je zvedelo od gospode okoli „Novoga časa“, dozda naš trgovec, ki se je pri nas obogato za milijone, g. Klepec Joško. Njegovo hčer si šče najmé vzeti g. Titian Janez, medicinec, ki se v Beči vči za doktora i, ki je začeo „Novi čas“ izdavati. Za osem let zvrši te svoje študije, mogoče pa še prle, ali kesneje. Akademiki, ki so se zbrali okoli „Novoga časa“, neso tistoga katoličanskoga mišljenja, kak to Kristušova Mati cerkev zahteva, med njimi je Cuk iz Velke Polane, Gorički i Tivadar iz Mnrška Sobote, Čačinovič iz Rakičana, Titan z Kroga i Kranjec Miško z V. Polane. Neizmerna škoda, ka sinovje naših vernih mater i očev ne širijo tistoga Kristušovega düha, ki jedini more prinesti srečo trpečemi človečanstvi. Vse drugo prizadevanje je samo blodnost. (Da bi g. Klepec i g. Kerec podpirala „Novi čas“, ne verjemo. Prosimo od oba odgovor.)

M. Sobota. Odstopili so od „Novoga časa“ gg. Vojkovič Jožef, kaplan, Škrban i Gregor bogoslovca. Ti trije so najmre mislili, da bo „Novi čas“ katoličanski list, šteri bi širio misli krščanskoga socializma, kak je to širio pokojni dr. Krek i šteroga širijo sv. Oča Pij XI. v okrožnici „Quadragesimo anno“ i ga širijo naše Novine. Ali da so osvedočili, ka list nešče iti po toj pravoj poti i gda so dognali, ka so k listi stopili tudi takši ljudje, ki vere ne poznajo i so boži sovražniki, zato so obrnili hrbet „Novomi časi“. Z toga je pali razvidno, da se dühovniške janke jako potrebüjejo, da bi zakrivale tisto, ka sveti ne vüpajo pokazati, ki so se sami porinoli za

voditele naroda! Samo ka so gg. dühovniki i bogoslovci hitro opazili. Čast njim za odločen korak.

Po domovini.

Novoletna številka „Slovenca“ piše na str. 38: „...slovenski narod si mora ustvariti narodno politično individualnost (t. j. samostojno osebnost, op. ur.), ki ga bo v presoji vseh problemov (t. j. pitanj) javnega življenja postavila kot en sklop do visoko kulturne presoje vseh slovenskih, jugoslovenskih in mednarodnih političnih dejstev.“

Zborovanje učitelstva. Preminoči tjezen je melo društvo katoličanskih učitelov „Slomškova zveza“ svoje vsakoletno zborovanje v Ljubljani. Na letošnjem zborovanji je bilo posebno zanimivo predavanje profesora Gogale o tom, kak nepošteno je denucijantstvo. „Novine“ so že pisale, da so denuncijanti takši ljudje, ki drugé naznanijo, da so ne zaneslivi v službi itd. Predavateo je dokazao, da je denuncijant bojazlivec, ki ne vüpa očivesno povedati, ka misli, da je potrebno. Denuncijantstvo ali ovaduštvo je eše tem grše, ar šče sebi hasniti s tem, da drugim škodi. Zato se more posebno učitelstvo trüdit, da vzgoji tak samoga sebé, kak tudi mladino v lübezni do blišnjega i v poštene lüdi, ki bodo daleč od vsakšega ovaduštva.

Proti slovenščini. — Ljubljanski „Slovenec“ piše 28. decembra 1932., da je nekák v listi „Narodna odbrana“ pisao, naj se književna slovenščina pomali odpravi i pretopi v „jugoslovenski“ jezik. „Slovenec“ pravi, da je slovenski jezik naša svetinja, ki je mi nigdar ne zavržemo; tistim, ki se s takšimi želami napinjajo, pa priporoča, da se naj brigajo za velke težave, štere nas dnes vse terejo i je trbe rešiti.

Nove bankovce po 1000 Din smo dobili. Stari bodo valáli, dokeč se ne naznani sprememba, eše 3 leta.

Knige. Preminoče leto 1932. je v Sloveniji izišlo ogromno različnih knjig. „Slovenec“ 1. januara piše; „Slovenci spadamo po kulturi (t. j. znanosti, izobrazbi) med prve narode sveta, še več: po številu knjig (in listov), ki poplavljaio vsako leto naš knjižni trg, smo nekak izreden kulturni pojav. Naš jezik je do zadnje možnosti razvit; naša knjiga je prekoračila meje največjih držav. In pri vsem tem živé ljudje, ki hočejo takozvani svoj slovenski »dijalekt« (t. j. narečje; in z njim seveda vse njegove stvaritve) kratkomalo utopiti v srbskohrvatskem jeziku. Toda izčiščeni jezik, ta naša najdražja dediščina, in visoka kultura dajeta vso pravico do narodne samostojnosti!“

Cerkev med nami. Na staro leto je ljubljanska duhovščina voščila prevz. püšpeki dr. Gregori Rožmani. Njen zastopnik je pravomed drugim: „Stiska, ki jo je potrkala prav posebno na vrata našega kmeta; če ta trpi, je udarjen tudi duhovnik. Pa je imela duhovščina še marsikaj hujšega prestat. Mnogo med njimi jih je, ki so trpeli, ker so se ravnali po smernici Kristusovi: „Bogu, kar je božjega, vladarju, kar je vladarjevega“. Zahtevamo, da se povsod in vsegdar izvršuje volja božja. Ne moremo pa molčati, če volkovi trgajo ovčice.

Prezv. püšpek je odgovoro:

„Najtežje, kar smo doživeli, je bilo neupravičeno sumničenje odličnih mož in duhovnih tovarišev, ki so bili obdolženi protidržavnosti. Z njimi smo vsi trpeli, z njimi molili“. („Slovenec“ 1. januara).

„Slovenec“ 1. januara piše, da so se püšpeki Jugoslavije na svojih zborovanjaj v Zagrebi ponóvno pogovarjali od vsega, ka je sovražno katoličanstvi i vložili proteste, ar kratijo (takše sovražnosti) bistvene pravice kat. Cerkve i zastruplajo (giftajo) mirno življenje državljanov. Tüdi pri nas, kak indri po sveti, se slobodnozidárce z vsemi silami trüdijo, kak odvzeti katol. Cerkvi njeno poslanstvo, oslabiti njeni verski vpliv zlasti na javno življenje in njoj posebno odtüjiti mladino.

Pozdrave pošila i dobro žele prebivalcom Slov. krajine Nemecc Franc podobar (kipar) iz Čakovca pa se priporoča vsem za delo. — Istotak pozdravla vse svoje naročnike Žilavec Franc, čevlar iz Gerlinec pa njim nanzanja, da je zavolo betega obrt odpovedao.

Dar za beltinske sirote. Za beltinske sirote je poslal gosp. Šprager Milan potom našega lista z Canade 52 Din. Ta dar je tem vekše vrednosti, ar i sam g. Šprager slabo slüži.

Nedela po Treh Krali Prva.

Na spomin 1900 letnice svoje križne smrti, Gospod Jezuš, po svojih svetih ranaj reši grešni svet!

Evangeliom S. Lükáca v II. táli.

Gda bi Jezuš bio dvanájset let star, gori idoči oni v Jeruzálem poleg návade svétešnjega dnéva, i spunivši se dnevi, gda bi se nazáj povrnoli, ostanolo je tó Dete Jezuš v Jeruzáleml, i ne so vpamet vzéli roditelje njegovi. Štimajoči pa, ka bi on bio med potnimi tiváriši, šli so eden dén poti, in iskali so ga med rodbinov, i med znánimi. I gda bi ga ne najšli, povrnoli so se v Jeruzalem, iskajoči njega. I včisnjeno je: po trétjem dnévi so naj-

šli njega v cérkvi szedéčega na sredi med vučenimi poslušajočega, i spitávajočega njé. Čüdivali so se pa vsi, ki so ga poslušali nad rázumom, i njegovim odgovárjanjem. I vidévši čüdivali so se. I právila je njemi Mati njegova; Sinek, ka si nama tak včino? ovo oča tvoj, i jaz žalostniva sva iskala tebé. I veli njima: ka je, v oni, štera so Océ mojega, potrebno meni biti? i njidva sta ne razumela té reci, štero je njima pravo. I doli je šo žnjima, i prišao je v Názaresh; i bio je podložen njima. I Mati njegova je zdržávala vse ete reči v srci svojem. I Jezuš se je povékšávao v modrosti, v vrsti, i v milosči pri Bogi, i ljudmi.

Svetek Drüžine.

Že od šestoga leta starosti naprej je Jezuš vsakše leto šou z Marijov i z Jožefom za Vüzem na „božo pot“ v Jeruzálem. Gda je dvanájstleten šou, te se je zgodilo:

Rejsan, ka mladina na íshodi prlé dozori, liki kaj takšega! Sedo je med pismárami, navadno so takši samo stáli. Kakša modrost v tom dečki! Pa tiste oči, gda je Mati potožila, tak veličastne oči (tak gléda samo Bog): njih bleska Marija ne mogla pozábiti. Pa odgovor! Potom jima je pá pokoren bio. Ja!

Jezuš je bio pokoren do smrti, smrti na križi. Po nepokorščini ednoga človeka je prišla za vse lüdi obsodba, po pokorščini ednoga je zakralüvalo za vse pomirjenje, milost s pravičnostjov za večno življenje.

Marija je močna žena, Mati žalostna, ki je pri križi stála, ne medlela.

Mož dela, ki ga naša doba tak povdárja, je Jožef, ki v evangeliomi ne spregovoro niedne reči.

Tehnika nas sili k svetovnoj sküpnosti, naj bi nas tüdi lübézen —!

Bár sliko mejmo v hiži:

Jezuša, Marije, Jožefa!

CENE:

Biki kg od 2 do 4.50 Din, telice kg od 2 do 4.50 Din, teleta kg od 4 do 5.50 Din, krave kg od 1 do 2—3 Din, svinje kg od 6 do 7 Din.

Cene deželnim pridelkom so pa sledeče: pšenica 1 q 150 Din, žito 1 q 120 Din, kukarica 1 q 130 Din, oves 1 q 120 Din, hajđina 1 p 90 Din, ječmen 1 q 120—130 Din, proso 1 q 110 Din, krumpič 1 q 40—55 Din, seno 1 q 60—70 Din, slama 1 q 40—50 Din.

Cement Trbovelski 1 q 97 Din, cement Splitski 1 q 65 Din, žgano vapno 1 q 36 Din.

Mlinari!

Mlinarske kamle garant. kakovosti, mlinska sita svil. i vunena, la remenje za pogon, prima vošek za remenje, gurte, peharčke, ml. Klepce ino vse ostale mlin-ske potrebščine nüdi najceneje:

Brcar & Comp.

Ljubljana, Kolodvorska 35.

Znižane cene!

Zahtevajte ponüdbe.

Tivar-obleke

se najceneje dobijo v trgovini

ADOLF PREIS

Murska Subota, cerkvena ul. 13.

Obleke se že dobijo od 240 Din naprej. Za mladožence 290 Din. — Prvovrstno blago. — Trgovina je preselila svoje prostore 1. jan. 1933. na Lendavsko cesto v hišo gospoda HARTERJA.

Betežni na plüčaj!

Na jezere že ozdrávljenih!

Včasi zahtevajte knjigo od moje nove umetnosti prehranjevanja, ki je že mnouge rešila. Ona more poleg vsakoga náčina živlejnja pomagati, da se betégi friško proti prijde. Nočno švicanje i kašeo henjata, téža tjela se zviša i po povapnenejni beteg pomali henja.

Vučeni doktorje

potrjújejo hasnovitost mojega zdravljenja. Kem prle začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem boukše za Vas.

Ščista šenki i poštnine prosto

dobite mojo knjigo, v šteroj bote dosta hasnovitoga najšli.

Moj založnik pa razpošila samo

10.000 falatov brezplačno zato pišite včasi!

zadosta je dopisnica (kártá) na spodnji naslov:

Zbiralnica za pošto:

Georg Fulgner, Berlin - Neukölln
Ringbahnstrasse 24. — Abt 527.

POMOČ

Glasiło AGRARNE in GOSPODARSKE ZADRUGE. List za povzdigo prosvete, gospodarstva in združništva.

Izhaja vsakih 14 dni, kot priloga Novin, ki jo naročniki Novin dobijo brezplačno. — Za druge stane številka 1 Din, ali letno 24 Din. Uredništvo in odprava v Kranju. — Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Zadrugam in trgovskim krogom, ki imajo ali hočejo imeti zveze z zadrugami.

Agrarna in gospodarsko-podporna zadruga Črensovcih, Slov. Krajina, šteje okroglo 5000 članov. Njeno glasilo je „Pomoč“, ki izide na mesec dvakrat. V „Pomoči“ sme vsak član te zadruge brezplačno oglašati ali prositi za nasvet pod pogojem a) ako je plačal za pristopnino z legitimacijo z 11 Din, delež 15 Din, skupno 26 Din ter prvi del združne samopomoči v znesku 10 Din. Združna samopomoč v znesku 200 Din se mora plačati najkasneje v roku 10 let. Obresti te vloge se porabijo za pomoč ponesrečenim članom, sama vloga pa ostane last člana ter se v celoti izplača z deležem; b) ako je član naročen na „Pomoč“ in plačal naročnino. Pri zadrugah, društvih in raznih korporacijah zadostuje da so te postale član gornje zadruge in plačale celotno združno samopomoč, njihovi člani že uživajo ugodnosti brezplačnih oglasov in nasvetov, če so plačali „Pomoč!“

Po §§ 17. in 26. jamčijo člani Agrarne in gosp. podporne zadruge v Črensovcih samo z enkratnim zneskom pristopnine, deleža in zadr. samopomoči, to je samo z 226 Din. Ker se zadruge preko te svote računavši jo samo enkrat za vsakega člana — ne sme zadolžiti. Poslovanje se vrši brezplačno iz ljubezni do bližnjega. Namen nam je samo pomagati. Zato prosimo vodstva vseh zadrug in trgovskih krogov, da si „Pomoč“ naročijo ter ponesrečence z vstopom v agr. in gosp. pod. zadrugo podpirajo.

Vodstvo Agrarne in gospodarske-podporne zadruge v Črensovcih, Slov. krajina

Klekl Jožef, predsednik.

Zakon o zaščiti kmetovalcev.

Zakon z dne 19. decembra 1932 podaljšuje veljavnost zakona z dne 19. aprila 1932 o zaščiti kmetovalcev, toda z nekaterimi izpremembami, ki so važne za zadruge.

Najvažnejša izprememba obstoji v tem, da so od 20. decembra 1932 dalje tudi združne organizacije podvržene predpisom zakona o zaščiti kmetovalcev, dočim se po § 8 prvotnega zakona od 19. IV. 1932 njegove odredbe niso uporabljale za terjatve zadrug napram dolžnikom-kmetovalcem. Vsled tega bodo sodišča odložila vse javne prisilne prodaje premičnine in nepremičnine imovine kmetiških dolžnikov, ki so v teku, oziroma ne bodo dovoljevala novih prodaj. Te odredbe veljalo tudi za vse osebe, ki so zavezane za kmetov dolg kot poroki ali kot solidarni dolžniki.

Zaščite ne uživajo zadolženi kmetovalci:

- 1) za javne davščine in pristojbine;
- 2) za dolgove do 500 Din zaradi nakupa življenskih potrebščin, obleke in obutve, ako so ti dolgovi nastali po 20. oktobru 1931;
- 3) za vse dolgove nastali po 20. aprilu 1932;
- 4) terjatve za vzdrževanje (preužitek);
- 5) terjatve izviraajoče iz kaznjivega dejanja;
- 6) za odškodnino za škodo na polju;
- 7) za plačo domače služinčadi;
- 8) za zakupnine in najemnine;
- 9) za terjatve obrtnikov za izvršena dela, ki so zapadla v plačilo po 20. oktobru 1932.

Kot dolgovi, ki so nastali po 20. aprilu 1932, se smatrajo taki, kateri so res stvarno novi, torej ne taki, ki so nastali po novaciji starega dolga, n. pr. s podaljšanjem menice ali s podaljšanjem zadolžnice.

Važna je naslednja odredba: Obresti, ki niso bile plačane do 20. decembra 1932, se ne morejo iztirjati ampak se pripišejo glavnici. Te obresti pa ne smejo biti višje, kakor je določeno v prvem in drugem odstavku § 3 prvotnega zakona o zaščiti kmetovalcev.

Prvi odstavek § 3 sedaj skoraj ne bo imel več pomena, ker obsega predpis, da je kmetovalec dolžan plačati 6% obresti od take terjatve, katere

prisilna izterjava je bila po zakonu odložena.

Pomemben pa je drugi odstavek § 3, v katerem je odrejeno, da sme upnik, ako prostovoljno dovoli zadolženemu kmetovalcu odložitev plačila zapadle terjatve, zahtevati plačilo dogovorjenih obresti toda največ 10% na leto. Isto velja, ako upnik odstopi od že vložene tožbe in ne zahteva povračila pravnih stroškov. Višje kakor 10% obresti se torej od kmeta v nobenem slučaju ne morejo zahtevati. Izpod te meje pa mora kmet-dolžnik plačati take obresti kakor so bile dogovorjene.

V najvišji znesek letnih obresti se morajo všteti tudi morebitna postranska plačila ali dajatve, za katere se je bil dolžnik zavezal poleg obresti, n. pr. provizije, razni upravni stroški i. t. d.

Dogovor o obrestih je ničn, kolikor presegajo dogovorjene obresti s to odredbo dovoljeno najvišjo stopnjo t. j. 10%.

Dolžnik-kmetovalec mora plačati obresti, ki začno teči od 20. decembra naprej.

Upnik ima pravico, da te obresti izterja, če ne drugače, s prisilno prodajo premičnega in nepremičnega imetja dolžnikovega ali s prisilno upravo.

Znižane obrestne cene.

Posojilnice Slov. krajine včlanjene pri Združni zvezi in pri zvezi slovenskih zadrug so sklicale skupen sestanek za 29. dec. preteklega leta v M. Soboti s sledečim dnevnim redom:

1. Znižanje obrestne mere,
2. amortizacijska posojila,
3. Slučajnosti.

Sestanka so se udeležili zastopniki okrog 30 zadrug. Sestanek je otvoril s pozdravom za vse delegate g. Celec Ferdo, ravnatelj kmečke posojilnice v M. Soboti ter dal besedo g. Koder Franu, odvetniku v M. Soboti, ki je razložil načrt zakona o razdolžitvi kmeta. G. Koder je izjavil, da, kakor je dobil pojasnila od raznih vodilnih krogov, zakonski načrt o razdolžitvi kmeta ne bo v predloženi obliki v sprejet skupščini, ali pa sploh

ne bo sprejet. Stavil je predlog naj se posojilnice Slov. krajine prvo zedinijo v isti višini obrestne mere za vloge. Predlog je izzval dolgo debato.

Drugi je dobil besedo g. Klekl Jožef, predsednik Hranilnice in posojilnice v Črensovcih. Najprej je prečital okrožnico Zadružne zveze na posojilnice Slov. krajine, ki se glasi:

„Na tečaju v Murski Soboti je že bilo govora, kako nujno potrebno je znižanje obrestne mere za vloge in za posojila v celi Slov. krajini. Posojilnica v Murski Soboti je prevzela nalogu, da skliče sestanek, na katerem naj bi se potem končno javno dogovorili.

Ponovno si dovoljujemo na to nujnost znižanja obrestne mere opozoriti. Škoda, ki se s to visoko obrestno mero godi kmetom, je velika. 11% obresti za posojila kmečko gospodarstvo ne premore. In vendar so naše posojilnice namenjene v prvi vrsti ravno kmetem. Temu morajo koristiti in ne škodovati. Po celem svetu je danes tendenca, da se obrestna mera zniža. Brez tega znižanja ni mogoče premagati gospodarske krize. Prosimo Vas, pomislite, da je povprečna obrestna mera v ostali Sloveniji za navadne vloge 5%, za vezana na daljšo dobo 6% in le v izjemnih slučajih 7%. Kmetiska posojila pa so v ostali Sloveniji 6 in 7, največ 8 do 9%. Nemogoče je, da bi se Prekmurje moglo trajno držati pri tako visoki obrestni meri, če je ostala Slovenija toliko nižje obrestovana. In vendar je celo v ostali Sloveniji obrestna mera previsoka. Naš kmet ne bo mogel konkurirati kmetu v Nemški Avstriji in v Italiji, če ne bo imel na razpolago kredita po enako nizki obrestni meri kot ona dva. Končno opozarjamo še na to, da je ne gotovo ali ne bo z novim zakonom za zaščito kmetov ali na podlagi pooblastila, ki ga ima kraljevska vlada, z naredbo določena nižja obrestna mera. V tem slučaju bi mogle zadruge zaradi previsoke obrestne mere utrpjeti celo škodo.

Nujno torej prosimo, naj tudi Vaša posojilnica dela v tem smislu, da z novim letom znižate obrestno mero, aktivno in pasivno, vsaj za 2%. V tem smislu pišemo danes vsem zadrugam v Prekmurju.“ Po prečitaniu te okrožnice je g. Klekl Jožef držal naslednji govor:

Govor Klekl Jožefa, predsednika Hranilnice in posojilnice v Črensovcih.

Dragi zadrugarji!

Namen našega sestanka je, da segnemo z močno roko v tisto rano, ki zajeda skoraj da 100 milijonov ljudi, da segamo v gospodarsko krizo in da po-

iščemo zdravilo za njo. Izmed milijarde ljudi je pa ena desetina gola in gladna, nima ne jela, ne obleke, ne obuvala, ne toplega stanovanja. Pa ta del človeškega telesa ni manj vreden od onega, ki ne čuti krize. Ne samo, da ni manj vreden, nego ta je pripomogel, da ta večji del ne čuti krize; ne čuti je v največji meri zato, ker se je ta trpeči del žrtvoval zanj, ker se je po dosedaj veljavnih gospodarskih sistemih, ki jim pravičnost do sedaj ni še priznana, ker se je po teh s svojim delom vpregel v voz, ki je obogatel bogate, in ko je te bogatel, je sam izkrvavel. To milijoni posvedočijo. Pa vsi smo si bratje, vsi enega drevesa sad, vsi ene roke mojstrsko delo, vsi božje stvarjenje, za katero velja en in isti zakon: *Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!* Na podlagi te božje zapovedi, ki je obvezna za vse, ki se *smatrajo, da so ljudje*, moramo temu bednemu delu našega človeškega telesa pomagati. Kako pa?

Konkretni slučaj, kateri nas je zbral v tako lepem številu, in nam določil smer današnjega sestanka, nam predlaga kot prvo točko dnevnega reda: znižanje obrestne mere.

Dovolite gospodje, da jaz v najkrajših rečeh iznesem in povdarjam, da so sedanje obresti pretirane in zato tudi ne dopustne. Nedopustne so za dolžnike, ker presegajo njihovo plačilno moč, nedopustne pa tudi za same vlagatelje, ker presegajo tisto dobičkanosno ali rentabilnost njihovega kapitala, ki se imenuje pravična. Zaradi groznega padanja cen pri kmetijskih proizvodih, pridelkih ter živini pač pri celem gospodarstvu. Pretežna večina naših državljanov ne more odplačati ne samo svojega dolga, nego veliki del teh ne more odplačati niti svojih obresti, ki jih je prevzel za dolgove, in to tudi pri nas, čeprav so te obresti itak najmanjše ravno v naši banovini. Prek na Hrvaškem, v savski banovini in v drugih banovinah naše države so obresti od posojil presegale še enkratni znesek naših, v časih še več. Govorimo tu o obrestih naših posojilnic. Prej se je računalo pri zemlji za stroške polovico dohodkov, da je na tak način polovica ostala, kot čisti dohodek. V sedanjih razmerah pa gre vse na stroške, v časih niti ne zadoštuje za kritje režije dohodek, zlasti ne pri živinoreji.

Vlagatelj, ki ima naložen denar v posojilnici ali kakšnem drugem denarnem zavodu, nikakor ne bi zaslužil pri najnapornejšem delu niti polovice tistega dohodka, ki mu ga prinese vloga brez vsakršnega dela in truda. Po predpisih pravičnosti pa noben vlagatelj ne sme večjih obresti zahtevati od svoje vloge, kot to dovoli božji zakon, ki se iz Kristusovih ust glasi: „Če komu kaj posodiš, ne za-

htevaj nazaj!“ To je, ne zahtevaj nazaj več, kot ti dovoli pravičnost, kot bi ti denar prinesel v gospodarstvu.

Če jaz gledam na obrestno mero naših posojilnic, na 8 do 9% pri vlogah in na 10 do 11% pri posojilih, moram priznati in znam, da vsi gospodje in zadrugarji priznate, da ta mera ne odgovarja današnjim razmeram, ne odgovarja niti plačilni zmožnosti dolžnika, niti dobičkonosnosti vlagateljevega kapitala, nego presega oboje in je zato nedopustna.

Mi smo do sedaj bili najboljši prijatelji našega malega človeka in smo mu pomagali zaistino z veliko požrtvovalnostjo — sedaj ko je prišel čas največje poskušnje na naš narod, naj bodo zopet naše posojilnice rešitelji našega stiskanega naroda.

Da, gospodje, če *velekapitalisti plačajo obresti zato, da njim milijoni ne nosijo obresti*, nego se samo čuvajo v Švici, Franciji, Holandiji, kam nosijo denar na čuvanje, — milijoni, sad krvavih žuljev delovnega ljudstva — in če te obresti plačujejo na račun ne svojega denarja, nego na račun povečanih obresti dolžnikov in znižanih obresti vlagateljev, potem se ne sme najti človek, ki bi bil proti pravični zahtevi, da se znižanje obrestne mere izvede v taki obliki, ki bo zaistino koristila našemu narodu. (Veliko odobravanje).

Na podlagi gornjih izvajanj nastane vprašanje, do kakšne mere naj bi se znižala pri nas obrestna mera? Odgovorim: Ker so cene produktivnih predmetov dolžnika padle za polovico, se mora obrestna mera njegovega dolga tudi znižati za polovico. To pomeni v naši državi povprečno od 5—10%. V Slov. Krajini, pa bi se morala znižati od 5 do 7%. Obresti od vlog bi potem bile pri nas od 2% do 5%. Po mojem mišljenju bi bilo potrebno, da se obresti ne samo pri naših denarnih zavodih v Slov. Kraj. unificirajo, to je popolnoma izednačijo, ampak, da se isto zgodi v celi banovini ter v celi državi.

Naše stremljenje mora iti za tem, da se to znižanje izvrši v celi državi. Zato naj današnje zborovanje oprosi naše gg. poslance potom Zadružne zveze, da v tem smislu stavijo predloge v parlamentu ter naj zainteresira istim potem o svojem predlogu finančnega ministra ter samo Nj. Veličanstvo. Mi smo dosedaj veljali kot najdražji upniki v dravski banovini. Ali gospodje, ni po lasni krivdi. Če smo mi denar dražje dobivali kot druge pokrajine naše banovine, po zdravem računanju odplačil ne obveznosti, nismo mogli in nismo smeli drugače ravnati, ker če bi drugače ravnali, bi ubili naše ljudi, ki jih po zakonu moramo rešiti, pač čuvati gospodarske propasti. Ko mi sklenemo znižanje obrestne mere, sklenemo to

samo pogojno, da nam tisti zavodi, katerim dolgujemo, ne bodo prosili večje obresti od nas, kot jih mi določimo. Krivda ne bo na nas, če svojega lepega načrta ne bomo mogli izpeljati.

Dovolite mi, gospodje, da preidem na drugo točko današnjega dnevnega reda in da pripomnim kratko le to:

Z samim znižanjem obrestne mere, bo tudi v veliki meri pomagano našemu prezadolžnemu sobratu, ne bo pa v zadostni meri. Naša posojila so dana največ na 4 leta. V 4 letih izplačati dolgovi ni je mogoče. Gospodarske prilike nikakor ne bodo mogle v tem kratkem času toliko ozdraveti, pa bi bili dolžniki kos tej veliki nalogi: rešiti se dolgovi.

Zato naj se mi dovoli, da predlagam h gornjemu predlogu obenem 10letno amortizacijo za vse dolgove. Razumem pa to amortizacijo predvsem v daljnem pomenu, v tem namreč, da bo dolžnik letno odplačeval določene obresti in 10% glavnica skozi 10 let. V desetih letih je potem na lahek račun likvidiral svoj dolg. V strogem pomenu besede, pa naj bi se amortizirali tisti dolgovi, ki bi se na višje omenjeni način z lehkoto ne mogli izplačati in to po predpisih amortizacijskega sistema. Samo ob sebi se razume, — ker vlagatelj potrebuje svoje vloge, — da se morajo določiti potrebne mere, ki bodo varovale njihove interese, predvsem se mora določiti, da se od plačane obresti in 10 del glavnice sme porabiti samo za izplačilo vlog, po odbitku upravnih stroškov, nikakor pa ne za nova posojila, ako se namreč zahtevajo izplačila.

Gospodje, jaz končam. Prosim Vas, pokažimo najboljšo voljo ter sklenimo, po možnosti najnižjo obrestno mero. Za dobo 2. let bi vsaka država namreč morala določiti 2% od vlog, 5% od posojil, pri vezanih vlogah pa 2.5%, pri velikih vneskih 3% največ. Beda človeštva zahteva to od posameznih držav. Prožimo svoje roke državi v pomoč ter napravimo prvi korak za znižanje. Sklenimo, da od 7% dražja ne bodo naša posojila in zato od 5% več tudi ne bodo vloge nosile. Prosim vas, gospodje *zadru-garji*, odločite se. — Po tem govoru se je razvila zopet debata: na koncu je govornik stavil sledeče tri predloge:

Naše posojilnice naj znižajo obrestno mero in ako me vprašate, kako jo naj znižajo, moram kratko in odločno odločno odgovoriti: do mere, da bo to znižanje odgovarjalo plačilni moči dolžnika in da vlagatelj tudi sodeluje pri rešitvi svojega brata na ta način, da se zadovolji z tistimi obrestmi, ki mu pripadajo po vsej pravici, glede na dobičkanost kapitala v današnjem

času, več pa naj ne želi, ker več želiti niti ne sme.

Če gledamo po drugih državah, najdemo tako nisko obrestno mero, da nam takorekoč kriči: Kaj ste spali do sedaj? Ste čakali, dokler ni pritekel znoj vaših bratov do Vas in Vas pridramil? Zadnja ura je odbila, pomagaj svojemu bratu! Na Angleškem, kakor nam javljajo časopisi, na Francoskem kakor nam pišejo naši izseljenci, je obrestna mera 2—3% od vlog. V Italiji pri poštni hranilnici je 2.76%, za inozemce 3.36%. V Austriji zahteva cerkvena oblast, ta najboljša mati stiskanega naroda, še nižjo obrestno mero. Kamorkoli se ozremo po svetu, najdemo eno in isto tendenco, znižati obrestno mero ter pomagati trpečemu človeštvu.

Pa gospodje, da li je krivično če mi to znižanje zahtevamo? Da li je ljubezen in usmiljenost, obsojanja vredna? Pa tu ne kriči samo ljubezen in usmiljenost, tu zapoveduje pravica, da znižamo tisto, kar je previsokega.

Predlog Klekl Jožefa:

1. Državna oblast se naprosi, naj ide zakonodaja za tem, jda se določi za celo državo enotna obrestna mera za posojila in to ne samo v denarnih zavodih nego tudi pri privatnikih ter naj se ta z najstrožjimi kaznimi čuva.

2. Državna oblast naj določi odplačilo dosedanjih dolgovi v roku od 10 let. Vsako leto naj se odplača z obrestmi 10% glavnice. Ta odplačila se smejo porabiti samo za izplačilo vlog po odbitku stroškov.

3. Obrestna mera se določi s pristankom naših central v Ljubljani: za vloge 4%—5%. Za navadne 4% in za vezane 5%, za posojila pa 7%. Ta mera naj bo obvezna in za naše vloge, odnosno dolgove pri naši centrali. Vse pri Zadrugi zvezi včlanjene zadruge naj imajo isto obrestno mero.

Vse tri točke so bile soglasno sprejete, Zadr. Zveza v Ljubljani pa oprošena, da jih naznani zakonodajni oblasti ter v kolikor se nje tičejo, da jih dobrohotno upoštevajo.

Dr. Gr.

O izjavi poslednje volje.

Iz tega razloga ustanavlja naša postava predpise, da mora biti poslednja volja napravljena v taki obliki, da je že s to obliko zajamčeno, da bo po zapustnikovi smrti mogoče točno preiskusiti, kaj je bila njegova prava in resnična poslednja volja in da se izključijo kolikor je le mogoče vsaka možna goljufija in zmota.

Naša postava točno predpisuje v kaki obliki se more in mora napraviti poslednjo voljo, da je veljavna. Če bi ne bila napravljena točno v

predpisani obliki, bi ne bila veljavna in sodišče je ne bi smelo upoštevati, če tudi bi nikdo ne ugovarjal, da ni napravljena v pravilni obliki.

Zato mora vsakdo, ki hoče napraviti veljavno poslednjo voljo strogo paziti na to, da jo napravi v pravilni obliki.

Naša postava pozna več oblik napravna poslednje volje, ki jih hočemo v sledečem po vrsti navesti.

1. Pismena lastnoročno napisana poslednja volja. Testament ali kodiciel je veljaven, če ga testator celega lastnoročno napiše in s svojim imenom podpiše.

Kdor tedaj zna pisati pa ni vsled bolezni oviran, da lahko piše, ta napravi najbolj enostavno svojo poslednjo voljo tako, da jo sam z lastnoročno roko napiše in podpiše. Če bi testator sam pisal testament na stroj bi ta ne bil veljaven kot lastnoročno napisani testament, ker se ne bi moglo iz njega samega ugotoviti, kdo ga je napisal. Pač pa se običajno po pisavi lahko spozna takoj, čegava je. Če bi testator le en del svoje poslednje volje napisal z lastno roko, drug del pa bi pisal kdo drug, bi veljal le lastnoročno pisani del testamenta.

Testator mora podpisati svojo poslednjo voljo na koncu zapisa, da se vidi, da vso vsebino krije njegov podpis. Kar bi bilo zapisano pod podpisom, bi ne veljalo, razen če bi tudi tak dostavek bil pravilno podpisan.

Priporoča se vedno tudi, da se na testamentu zapiše, kje in kedaj je napravljen, da se tedaj napiše datum.

2. Pismena poslednja volja, ki jo zapiše druga oseba. Poslednjo voljo, ki jo po testatorjevem naročilu napiše druga oseba, mora testator predvsem lastnoročno podpisati. Razen tega pa mora pred tremi sposobnimi pričami izrecno izjaviti, da je v podpisanem sestavku vsebovana njegova poslednja volja. Od teh treh prič morajo biti pri testatorjevi izjavi vsaj dve istočasno navzoče. Končno se morajo vse tri priče podpisati in sicer vedno na isto listino samo na kateri je zapisana poslednja volja, bodisi pod njo, ali na drugo stran. Pristaviti morajo, da podpisujejo kot oporočne priče.

Vsebine poslednje volje priče ne rabijo poznati.

3. Zapustnik, ki ne zna sam pisati, pa hoče napraviti doma pismen testament, mora ga napraviti tako, kot je navedeno gori pod 2. razen tega pa mesto svojega podpisa na zapis poslednje volje vzpričo vseh treh prič lastnoročno pristaviti svoje ročno znamenje (to je navadno križ). Priporoča se, da ena izmed prič k temu znamenju pripiše testarjevo ime.

Tudi v tem primeru pa mora zapustnik znati čitati, da se je lahko sam prepričal, kako se je njegova poslednja volja zapisala.

4. Kdor ne zna čitati, ta mora pustiti, da mu ena izmed prič testament prečita in sicer v navzočnosti obeh ostalih prič, dolžnost teh pa je, da poznajo vsebino poslednje volje in pazijo na to, da priča zapustniku poslednjo voljo pravilno, tako, kakor je zapisana, prečita.

Ustmeno izjavo poslednje volje morajo na zahtevo upravičene osebe vse tri priče soglasno pod prisego potrditi. Če se ene priče ne bi moglo pod prisego zaslišati o vsebini poslednje volje, zadostuje tudi, da prisežeta in enako izpoveta ostali dve prič. V nasprotnem slučaju t. j. če ne bi mogli priseči vsaj dve prič ali če se njih izpovedbe ne bi strinjale, bi bila poslednja volja neveljavna.

Vse doslej navedene oblike izjave poslednje volje napravijo se lahko doma, to je izven sodišča.

Razen tega pa se lahko izjavi poslednjo voljo tudi pred sodiščem ali pred notarjem.

Kake oblike je treba upoštevati v teh dveh primerih, tega takoj ne bomo navajali, ker je v tem primeru dolžnost sodišča ali notarja, da opozori in poduči testatorja kako se mora napraviti taka poslednja volja, da je veljavna.

Navede naj se le v kratkem sledeče:

Tudi pred sodiščem in notarjem se lahko napravi poslednjo voljo pisмено ali ustmeno.

1. Pisмено poslednjo voljo mora testator vsaj lastnoročno podpisati in jo osebno izročiti sodišču. Ni tedaj dopustno, da bi testator kak testament le podpisal in ga poslal po drugi osebi na sodišče, ker se mora sodišče samo od zapustnika prepričati, da po svoji volji prinaša poslednjo voljo.

2. Poslednjo voljo se lahko da pred sodiščem ustno na zapisnik, ali pa se jo izjavi pred notarjem. Pri notarskem testamentu morata biti prisotni tudi dve prič.

V slučaju potrebe pride tudi sodnik z zapriseženim zapisnikarjem, (seveda tudi notar s pričami) na dom k onemu, ki ga pozove, da da svojo poslednjo voljo na sodni zapisnik.

Nesposobne priče poslednje volje.

Gori smo ponovno omenili, da morajo biti priče poslednje volje „sposobne“ in zato moramo razločiti še to, kaj ta izraz pomeni.

Ni vsaka priča sposobna, da prisostvuje kot priča napravi poslednje volje in postava določa, katere osebe za tako opravilo niso sposobne. Če bi pri napravi poslednje volje kot oporočena priča nastopala osebno, ki

ni sposobna za to, bi veljalo, kot da sploh ni bila navzoča in testament bi bil lahko neveljavna.

Nesposobne priče pri poslednjevolskih odredbah so sledeče:

1. osebe, ki še niso stare 18 let in take, ki niso na umu povsem zdrave, nadalje slepci, gluhi ali mutasti ter osebe, ki testatorjevega jezika ne razumejo.

2. Dedič sam ali volilojemnik ne more biti veljavna priča pri izjavi poslednje volje, o kolikor naj po njej on sam kaj dobi od zapustnika. To se pravi, da za sebe nikdo ne more pričati.

Izključeni pa so kot oporočne priče tudi dedičev ali volilojemnikov sprog (mož ali žena), stariši ali otroci in njih bratje oz. sestre. Tudi zakonski drug navedenih oseb ni sposobna priča, ravno tako ne plačani posli, ki živijo z njimi v hišni skupnosti.

Če tedaj delaš testament, v katerem imenuješ prijatelje za sodišča ali mu zapišeš volilo, tedaj k temu testamentu ne pokliči za pričo niti prijatelja samega, niti njegove osebe, ker te niso veljavne priče: Testament, ki mu te osebe prisostvujejo kot priče ni veljavna, če ni dovolj drugih prič.

Testator mora tudi tu po prečitanju izjaviti, da je to, kar se je čitalo, njegova poslednja volja.

(Dalje prihodnjič.)

Izšla je BLAZNIKOVA VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1933.

štera ma 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, šteri je bio že od naših očakov najbolje cenjeni i je ešče dnes najbolje razširjeni.

V »Velikoj Pratici« najdeš vse, ka človek potrebuje vsakši den: Katoliški koledar z nebeskimi, sunčnimi, mesečnimi, vremenskimi i dnevnimi znamenji; — sunčne i mesečne potemnenja; — pošne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke, za pobotnice, kúpne pogodbe i račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani i Zagrebi; vse senja na Kranjskom, Koroškom, Štajerskom, Prekmurji, Međimurji i Juliskoj Benečiji: — pregled o konci breje živine; — popis vseh važnih domačih i tujih dogodkov v preteklo leti; — tabela za računanje obresti; — življenjepis važnih i odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, štere rabi kmetovalec i žena v hiši. — Cena 5 Din. —

»Velika Pratika« se dobi v vseh vekših trgovinaj i se lahko naroči tudi pismeno pri založniki:

tiskarni J. Blaznika nasl. d. d.
v Ljubljani.

Agrarna in gospodarsko-podporna zadruga v Črensovcih naznanja v smislu svojih pravil:

Proda:

Gorstoječe šume 15 oralov, krasno borovje, jelke, (jaliče), meces, (lere), in hrastje; mizarji naj se združijo ter prevzamejo vse deske. Zadruga jih počaka proti garanciji z odplačilom na 10 let. Žagalo se bo v šumi in deske domov spravile. Pošljite ponudbe.

Hrastova drva v šumi, šumski meter za 45 Din, če se kupi večja količina.

Premog, lepi čaren, za 32 Din na drobno, za 30 Din na debelo. Javite se pri zadrugi v Črensovcih in M. Soboti.

Brünc Ferdinand, Veržej proda

150 kg deteljnega semena,
3 voze dobrega, sladkega sena.

Kupi:

Agrarna in gosp. pod. zadruga v Črensovcih:
Koruzo (kukurico), mast, prejo, seme od akacije (križovca)

Brünc Ferdinand, Veržej, p. Križevci pri

Ljutomeru

100 kg masti.

Ponudbe naj se pošljejo na gornji naslov.